

Försvarsutskottets yttrande

1981/82:2 y

över motioner om länsstyrelsernas försvarsenheter

Till civilutskottet

Civilutskottet beslöt den 9 februari 1982 att bereda försvarsutskottet tillfälle att avge yttrande över motionerna 1981/82:1554, 1563 och 2002 om länsstyrelsernas försvarsenheter.

Utskottet

I proposition 1981/82:100 (bil. 2 s. 62) presenterar ekonomi- och budgetministern vissa besparingar som föreslås eller aviseras i propositionen bl. a. inom kommundepartementets område. Kommunministern lämnar i samma proposition en detaljerad redovisning av besparingsförslaget (bil. 18 s. 24). Bl. a. räknar han med besparingar om sammanlagt 8 milj. kr. genom förenklingar och omprioriteringar av uppgifter inom länsstyrelsernas försvarsenheter. Beräkningarna uppges ha gjorts i avvaktan på den aviserade proposition om totalförsvarets fortsatta utveckling som numera har förelagts riksdagen (prop. 1981/82:102). Kommunministern upplyser vidare att han har beräknat anslaget till länsstyrelserna för nästa budgetår med utgångspunkt i ett pris- och löneomräknat anslag för innevarande budgetår minskat med 2 % (bil. 18 s. 23).

I motionerna 1981/82:1554, 1563 och 2002 vänder sig motionärerna mot besparingsförslaget i den del det gäller länsstyrelsernas försvarsenheter.

Enligt motion 1563 (m) visar gjorda utredningar att en årlig besparing med 2 % vid länsstyrelsernas försvarsenheter under kommande planeringsperiod (1982/83–1986/87) till nöds skulle kunna mötas utan oacceptabla följder. De anser det däremot vara praktiskt ogenomförbart att åstadkomma den besparing som anges i budgetpropositionen. Den skulle innebära, framhåller de, en besparing med ca 10 % under ett enda budgetår.

Även i motion 2002 (s) hävdas att den föreslagna besparingen vid försvarsenheterna är oacceptabel. Det framhålls att frågan bör bli föremål för en samlad bedömning i samband med proposition 1981/82:102. I avvaktan därpå yrkas avslag på regeringsförslaget om besparingar inom försvarsenheterna motsvarande 8 milj. kr. Motionären anser också att försvarsenheterna skall undantas från den besparing om 2 % som har förutsatts vid anslagsberäkningen.

Motion 1554 (fp. s, m, c) tar sikte på följderna av besparingsåtgärderna för verksamheten vid försvarsenheten hos länsstyrelsen i Hallands län. Motionärerna uppger att ifrågakvarande försvarsenhet liksom motsvarande enheter

i andra län dit kärnkraftverk har lokaliserats måste göra mycket betydande insatser för att åstadkomma en tillfredsställande beredskap inför olyckor i kärnkraftverk. Det är därför enligt motionärerna inte rimligt att den förutskickade nedskärningen av försvarsenheternas resurser skall drabba länen likformigt. Sedan 1982 års försvarsbeslut fattats bör, anser motionärerna, beslutets konsekvenser för försvarsenheterna utvärderas. I denna utvärdering bör personalresurserna avvägas med hänsyn till att fyra län har ansvaret för beredskapsplanläggning med avseende på kärnkraftolyckor.

I proposition 1981/82:102 (bil. 11 s. 13) återkommer kommunministern till frågan om besparingar inom länsstyrelsernas försvarsenheter. Ett bättre underlag i fråga om förutsättningarna att åstadkomma den i budgetpropositionen förordade minskningen om 8 milj. kr. har lett honom till uppfattningen att besparingen för budgetåret 1982/83 bör reduceras till hälften av den först övervägda, dvs. bestämmas till 4 milj. kr.

Försvarsutskottet vill inledningsvis erinra om att länsstyrelsernas totalförsvarsverksamhet i fred omfattar den egna krigsorganisationen, civilförsvaret, kommunal beredskap, hälso- och sjukvård samt veterinärtjänst, psykologiskt försvar, säkerhet och bevakning, räddningstjänst och ekonomiskt försvar. Länsstyrelserna skall också se till att personal till krigsorganisationen rekryteras, utbildas och övas samt bevaka försvarsfrågorna i den regionala samhällsplaneringen.

Arbetet med länsstyrelsernas viktiga och mångskiftande försvarsuppgifter är huvudsakligen samlat till försvarsenheterna. Detta arbete bör ses som en naturlig del av länsstyrelsernas verksamhet (jfr FöU 1976/77:13 s. 126). Enheternas uppgifter och organisation behandlades av riksdagen i samband med 1977 års försvarsbeslut (prop. 1976/77:74, FöU 13, rskr 311). En förändrad organisation trädde i kraft den 1 juli 1978. Totalt sett har emellertid försvarsenheterna inte den personalbemanning som avsågs med riksdagsbeslutet. Enligt en rapport i september 1981 om försvarsenheternas verksamhet råder stor obalans mellan uppgifter och resurser.

Regeringen föreslår att anslaget Länsstyrelserna för nästa budgetår skall föras upp med 1 672,5 milj. kr. Härav avser ca 85 milj. kr. försvarsenheternas verksamhet. Besparingen inom försvarsenheterna föreslås numera uppgå till 4 milj. kr. av en besparing beträffande länsstyrelsernas verksamhet om totalt ca 13,4 milj. kr.

I proposition 1981/82:102 (bil. 11 s. 13) hänvisar kommunministern till en delvis ny syn på och inriktning av de civila delarna av totalförsvaret, som efter hand kommer att innebära minskade uppgifter för länsstyrelsernas försvarsenheter. Detta har främst att göra med att kommunerna föreslås få ansvaret för att leda civilförsvarsverksamheten på lokal nivå. Vidare räknar han med att det förslag han lämnar beträffande civilbefälvärnarna och den därtill knutna översynen av planeringssystemet kommer att leda till en minskad arbetsbelastning på länsstyrelsernas försvarsenheter.

Även försvarsutskottet räknar med att de förändringar som åberopas av kommunministern kommer att skapa utrymme för besparingar inom länsstyrelsernas försvarsenheter. Förändringarna är emellertid inte genomförda eller ens till alla delar beslutade. Än mindre kan några besparingar anses vara säkerställda. Under en övergångsperiod i samband med genomförandet kan på vissa områden rent av komma att ställas ökade krav på länsstyrelserna.

Mot denna bakgrund kan försvarsutskottet inte tillstyrka att riksdagen för nästa budgetår räknar med en besparing om 4 milj. kr. inom länsstyrelsernas försvarsenheter. Utskottet föreslår att denna besparing slås ut på länsstyrelsernas verksamheter så att försvarsenheterna liksom övriga enheter – utöver den generella minskningen med 2 % – endast berörs marginellt av ifrågavarande besparing.

Försvarsutskottet förutsätter att länsstyrelserna själva får stort inflytande över hur besparingar skall genomföras med hänsyn till länets förutsättningar och arbetsläget hos myndigheten. Det är självfallet viktigt att regeringen och länsstyrelserna är uppmärksamma på behovet av resurser för särskild beredskap inom regioner med kärnkraftverk.

Eftersom anslagsberäkningen beträffande anslaget Länsstyrelserna till huvuddelen behandlas av civilutskottet har försvarsutskottet beslutat att till civilutskottet överlämna regeringens förslag i proposition 1981/82:102 (bil. 11 s. 18) om anslag till länsstyrelserna.

Stockholm den 1 april 1982

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Gudrun Sundström (s), Hans Lindblad (fp), Roland Brännström (s), Gunnar Oskarson (m), Ulla Ekelund (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Eric Hägelmark (fp) och Ralf Lindström (s).

Avvikande mening

av Gunnar Björk (c), Hans Lindblad (fp), Ulla Ekelund (c), Anders Gernandt (c) och Eric Hägelmark (fp) som anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Även försvarsutskottet" och slutar "ifrågavarande besparing" bort ha följande lydelse:

Även försvarsutskottet räknar med att de förändringar som åberopas av kommunministern kommer att skapa utrymme för besparingar inom

länsstyrelsernas försvarsenheter. Genom målmedvetna insatser av de centrala försvarsmyndigheter som har att lämna verksamhetsunderlag till länsstyrelserna bör en besparing kunna ske redan nästa budgetår.

Försvarsenheterna svarar för en viktig del av länsstyrelsernas verksamhet, bl. a. i samband med övergången till kommunanknutet civilförsvar. Den avsedda besparingen kan komma att orsaka problem för denna verksamhet. Försvarsutskottet anser sig emellertid inte ha underlag eller anledning att föreslå att besparingen delvis skall drabba verksamhet vid andra enheter hos länsstyrelserna, t. ex. taxeringsenheter eller naturvårdsenheter. En sådan avvägning bör lämpligen göras av civilutskottet.